

Μπορεί μια όπερα να προσφέρει το ερέθισμα για τολμηρούς πειραματισμούς ή ακόμη και για μικρές επαναστάσεις επί σκηνής; Μπορούν ένας αρχιτέκτονας και ένας πολιτικός μηχανικός να σταθούν σε ένα γιαπί με φόντο μια απαστράπτουσα θαλασσογραφία και να γίνουν οι ακούσιοι πρωταγωνιστές μιας μαύρης κωμωδίας; Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά –και σε αρκετά ακόμη– ενδέχεται να είναι καθαρά θέμα ...σκηνικού.

Ο Γιάννης Θαβώρης είναι μόνο 35 ετών. Εξακολουθεί να διαθέτει έναν αρχιτεκτονικό «μυ», που απέκτησε κατά τις σπουδές του στην πολυτεχνική σχολή του ΑΠΘ, αλλά το πεδίο δράσης του είναι πλέον η σκηνογραφία. Έχοντας αποσπάσει το 1ο βραβείο στον εθνικό διαγωνισμό σκηνογραφίας της Βρετανίας (ανάμεσα σε περίπου 300 υποψηφίους), ξεκίνησε μια επαγγελματική διαδρομή, στη διάρκεια της οποίας δημιούργησε τα σκηνικά σε διάφορες γνωστές όπερες, αλλά και θεατρικές παραστάσεις στη «Γηραιά Αλβιόνα» (π.χ., "La Clemenza di Tito" του Μότσαρτ, συμπαραγωγή της English National Opera και της Royal Danish Theatre, "The Rape of Lucretia", η οποία έλαβε το βραβείο South Bank Show για την καλύτερη παραγωγή όπερας το 2001 και ήταν υποψήφια για το Laurence Olivier και "The Oprichnik" του Τσαϊκόφσκι).

Μιλώντας στο «Τεχνογράφημα», ο Γιάννης Θαβώρης αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στις προκλήσεις και τα προβλήματα της σύγχρονης σκηνογραφίας και αποκαλύπτει ότι, παρόλο που δεν έχει εργαστεί ποτέ σε θέατρο στην Ελλάδα, ούτε καν σε ερασιτεχνικό επίπεδο, θα τον ενδιέφερε ιδιαίτερα να δουλέψει για μια παράσταση στη χώρα μας.

Οι περισσότεροι θεατρόφιλοι παρατηρούν με προσοχή το σκηνικό και το σχολιάζουν μετά την παράσταση. Τελικά, μπορεί το σκηνικό να ...κλέψει την παράσταση; Και αν την κλέψει, ο σκηνογράφος χαρακτηρίζεται επιτυχημένος ή όχι; Παρόλο που φαντάζει στιγμιαία κολακευτική μια τέτοια υπεροχή, το αληθινά επιτυχημένο σκηνικό είναι εκείνο που συνδράμει ισότιμα σε μια επιτυχημένη παράσταση. Κανείς δεν θυμάται για πολύ ένα σκηνικό όσο καλαίσθητο, εντυπωσιακό ή έξυπνο και αν είναι αν δεν συνδεθεί αυτό τουλάχιστο με μία συνολική θεατρική στιγμή, που πάντα έχει κέντρο τον ηθοποιό-άνθρωπο.

Σε μια σχετικά νεαρή ηλικία, τιμηθήκατε με το πρώτο βραβείο στον εθνικό διαγωνισμό σκηνογραφίας της Βρετανίας. Αυτή η διάκριση απέδωσε καρπούς στην πράξη, όσον αφορά τη μετέπειτα επαγγελματική σας πορεία; Θα μπορούσαν αντίστοιχοι θεσμοί στην Ελλάδα να δώσουν «πνοή» στην ανάπτυξη της σκηνογραφίας;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΘΑΒΩΡΗΣ:

Από την αρχιτεκτονική, στη σκηνογραφία.
Από την Ελλάδα, στη Βρετανία.

Σκηνικά υπήρχαν από την ελληνική αρχαιότητα και μάλιστα πολύ εντυπωσιακά (από μηχανής Θεός, «χαρώνειες κλίμακες», πλατφόρμες με ρόδες, διάφοροι μηχανισμοί κτλ). Σκηνικά δημιουργούνται σήμερα για χιλιάδες παραστάσεις. Τελικά, πόσο εύκολο είναι για έναν σκηνογράφο να αξιοποιήσει μεν αυτή την παρακαταθήκη, αλλά να κάνει κάτι διαφορετικό, που θα «κερδίσει» τον θεατή και θα του δημιουργήσει την αίσθηση –ή έστω την ψευδαίσθηση– του καινούργιου;

Αναμφισβήτητη η αναζήτηση μιας φρέσκιας ματιάς, κυρίως σε πολυπαιγμένα έργα γνώριμα στο κοινό, απασχολεί τον σκηνογράφο. Το καινούριο αναγκαστικά πατάει πάνω στο παλιό, είτε αναδιαρθρώνοντάς το, είτε αναιρώντας το, είτε απλώς σχολιάζοντάς το. Χρησιμοποιώντας γνώριμο στους θεατές οπτικό λεξιλόγιο και κώδικες, όχι μόνο από τη γλώσσα του θεάτρου αλλά και από παράπλευρους χώρους των εικαστικών (δάνεια από τη ζωγραφική, τον κινηματογράφο ή την pop αισθητική) το στοιχείο είναι η σύνθεση ενός νέου οπτικού κειμένου, που να μην αποξενώνει με τη νεοτερικότητά του (εκτός και αν μια τέτοια αποξένωση είναι το ζητούμενο διανοητικό και συναισθηματικό αποτέλεσμα) αλλά να ερμηνεύει, να υπηρετεί, να αποκαλύπτει το έργο, είτε πρόκειται για όπερα ή πρόζα, χωρίς να φωνάζει. Δεν πιστεύω στον εντυπωσιασμό παρά μόνο όταν είναι άρρηκτα δεμένος με τον συναισθηματικό, διανοητικό, ανθρώπινο πυρήνα του έργου.

Στο βιογραφικό σας κυριαρχούν οι όπερες και το κλασικό θέατρο. Πώς στραφήκατε σε αυτό το είδος; Πιστεύετε ότι η σκηνογραφία μπορεί να προσδώσει νέα διάσταση, ακόμη και σε τόσο «κλασικά» είδη; Θα σας ενδιέφερε μελλοντικά να ασχοληθείτε με το πιο πειραματικό-εναλλακτικό θέατρο;

Είχα από πάντα σχέση με τη μουσική και στάθηκα τυχερός ώστε στο επαγγελματικό μου ξεκίνημα να μου δοθούν ευκαιρίες να σκηνογραφήσω παραστάσεις όπερας. Όσο περισσότερο δουλεύω τόσο εδραιώνεται η προτίμησή μου για το συγκρασιμό των τεχνών που συντελείται στο μουσικό θέατρο (είτε είναι όπερα, είτε μιούζικαλ, είτε χοροθέατρο) καθώς και για το δεύτερο επίπεδο διάθλασης της ανθρώπινης εμπειρίας που συναντάται εκεί εκ προοιμίου και που είναι πολύ πιο δυσεύρετο στο θέατρο λόγου.

Ίσως να μην είναι εδώ αυτονόητο αλλά ο χώρος της όπερας είναι γόνιμο έδαφος για πολύ τολμηρούς πειραματισμούς σε οπτικό-δραματουργικό επίπεδο και βρίσκεται, κυρίως από τη δεκαετία του '80 και μετά, στο προπύργιο της θεατρικής πρωτοπορίας. Τόσο μάλιστα που τα τελευταία χρόνια συναντάται ακόμα και ενός είδους αντίδραση στις ακραίες εκδοχές αυτής της τάσης, με πολλούς νέους και ταλαντούχους σκηνοθέτες να επιστρέφουν σε πιο ήμερες, γραμμικές, για πολλούς ίσως και συντηρητικές προσεγγίσεις. Καλώς η κακώς η επιλογή του συνολικού ύφους μιας παράστασης είναι στα χέρια του σκηνοθέτη, όσο και αν πολλές σκηνοθετικές λύσεις προέρχονται από τον σκηνογράφο. Γι αυτό και πολλοί πετυχημένοι σκηνογράφοι κάποια στιγμή σκηνοθετούν.

Θα πρέπει να αποσαφηνίσω ότι πρόκειται για ιδιωτικά χρηματοδοτούμενο διετή διαγωνισμό αποφοίτων όλων των σχολών σκηνογραφίας της Βρετανίας (στη χρονιά μου κάπου 300). Εκτός από την σχετική προβολή στους θεατρικούς κύκλους που επέφερε η διάκριση, αυτό που ήταν πραγματικά αναντικατάστατο ήταν ότι πήγαινε χέρι χέρι με ανάθεση για πραγματική παραγωγή σε αληθινό θέατρο, ανεκτίμητη ευκαιρία για ένα νέο σκηνογράφο. Μία πραγματοποιημένη παράσταση ενός κάποιου μεγέθους ανοίγει πολύ περισσότερες πόρτες από πολλά εντυπωσιακά πλην όμως απραγματοποίητα projects. Φυσικά θα ήταν ευχής έργο αν υπήρχαν αντίστοιχες ευκαιρίες στην Ελλάδα, όχι μόνο για τη σκηνογραφία αλλά και για τις άλλες εκδοχές του design.

Πώς θα χαρακτηρίζατε το επίπεδο και τις προοπτικές της σκηνογραφίας στην Ελλάδα; Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες σκηνογράφοι (ή και οι συνάδερφοί τους εκτός των συνόρων);

Ομολογώ πως δεν έχω αυτή τη στιγμή επαρκή επαφή με τη σκηνογραφία στην Ελλάδα. Εξ αποστάσεως ενημερώνομαι για καταπληκτικές δουλειές με φαντασία και πειραματισμό σε όλα τα είδη του θεάτρου. Υποψιάζομαι πάντως πως το κυρίως πρόβλημα των σκηνογράφων παντού είναι η περιορισμένη αγορά, λίγες ευκαιρίες εξέσκησης των ικανοτήτων τους και πραγματοποίησης των ιδεών τους, απόρροια της γενικότερης οικονομικής ύφεσης και της καχυποψίας απέναντι στην τέχνη, κυρίως όταν αυτή δεν αποτελεί πηγή κέρδους, που συναντάται ακόμα και σε χώρες που φαινομενικά ευημερούν – όπως η Βρετανία.

συνέχεια στη σελίδα 18

